

ทัศนศิลป์วัดมังกกรมลาวาส¹

Visual Art of Wat Mangkon Kamalawat

พระชัชชัย แก้วสิงห์² และ อธิพัชร์ วิจิตสถิตรัตน์³

Thawatchai Kaewsing and Atipat Vijitsatitrat

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์ด้านสถาปัตยกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม ปฏิมากรรม ภายในวัดมังกกรมลาวาส 2) เพื่อจัดทำหนังสือรวบรวมศิลปะภายในวัดมังกกรมลาวาส 3) เพื่อศึกษาเจตคติของพระภิกษุ สามเณร และประชาชน ที่มีต่อหนังสือทัศนศิลป์วัดมังกกรมลาวาส

กลุ่มตัวอย่างคือ พระภิกษุ สามเณร และประชาชน จำนวน 30 คน โดยได้มาจากการสุ่มแบบโควตา (Quota sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วัดเจตคติของพระภิกษุ สามเณร และประชาชน ต่อหนังสือทัศนศิลป์วัดมังกกรมลาวาส รูปแบบการวิจัยเป็นเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามโดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า 1. ผลงานทัศนศิลป์วัดมังกกรมลาวาส แบ่งได้ 4 ด้าน คือ ด้านสถาปัตยกรรม ด้านจิตรกรรม ด้านประติมากรรม และด้านปฏิมากรรม มีดังนี้

- ด้านสถาปัตยกรรม มีจำนวน 10 วิหาร
- ด้านจิตรกรรม มีจำนวน 328 ภาพ ใน 7 วิหาร
- ด้านประติมากรรม มีจำนวน 607 ชิ้น ใน 10 วิหาร
- ด้านปฏิมากรรม มีจำนวน 73 องค์ ใน 9 วิหาร

2. ด้านเนื้อหา หนังสือทัศนศิลป์วัดมังกกรมลาวาส พระภิกษุ สามเณร และประชาชน แสดงความคิดเห็นว่าเนื้อหาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.81

3. ด้านการออกแบบและการจัดรูปแบบหนังสือ อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.73

¹ บทความนี้ได้รับเงินสนับสนุนการวิจัยจากทุนวิจัยบัณฑิต มหาวิทาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปี พ.ศ. 2556

² พระอาจารย์ โรงเรียนมังกกรมลาวาสวิทยาลัย และนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

³ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4. ด้านประโยชน์และการนำไปใช้ อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.63 ตามลำดับ

คำสำคัญ: 1. ศิลปะ. 2. ทัศนศิลป์. 3. วัดมิ่งกรมลาวาส.

Abstract

The study aim to (1) to study and analyze visual art works as following : architecture, painting, sculpture and Buddhist sculpture within Wat Mangkon Kamalawat, (2) to make a book about the art in Wat Mangkon Kamalawat (3) to study the attitude of monks , novices and ordinary people toward the visual art book of Wat Mangkon Kamalawat.

The sample group are monks , novices and people in the amount of 30 by Quota sampling. Tools used in the research is questionnaire to measure the attitude of monk, novice and people toward the visual art book of Wat Mangkon Kamalawat. Subsequently, data was qualitatively analyzed as well as by mean and standard deviation.

Results show that:

1. The visual art work of Wat Mangkon Kamalawat can be categorized into 4 types which are architecture, painting, sculpture and Buddhist sculpture. Architecture was found in 10 temples. 328 painting were found in 7 temples. 607 sculptures were found in 10 temples. 73 Buddhist sculptures were found in 9 temples.

2. With respect to the contents of the visual art book of Wat Mangkon Kamalawat, monks , novices and people rate it at the highest level (4.81).

3. Design and format of the visual art book of Lengnoeyi monastery are at the highest level (4.73).

4. Utility of the visual art book of Lengnoeyi monastery are at the highest level at (4.63).

Keywords: 1. Art. 2. Visual Art. 3. Wat Mangkon Kamalawat.

บทนำ

วัดมิ่งกรมลาวาสเดิมชื่อ วัดเล่งเน่ยยี่ ถือได้ว่าเป็นวัดที่มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน ได้มีการดำเนินการก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2414 โดย พระอาจารย์จิ้นวังสสมาธิวัตร (สกเห็ง) เพื่อเผยแพร่พระพุทธศาสนาลัทธิมหายาน ต่อมารัชกาลที่ 5 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามวัดใหม่ว่า วัดมิ่งกรมลาวาส พระอุโบสถเป็นสถาปัตยกรรมแบบวัดจีน หลังคามุงกระเบื้องลอนประดับลายปูนปั้นรูปสัตว์และเครือเถา มีพระประธานเป็นพระพุทธรูปสีทองแบบจีน หอโถงด้านหน้าพระอุโบสถตั้งแท่นสำหรับสักการบูชา วิหารด้านหน้าพระอุโบสถประดิษฐานรูปท้าวจตุโลกบาล เป็นรูปหล่อเขียนสี แต่งกายแบบนักรบจีน ด้านข้างเป็นเทพเจ้าตามความเชื่อในลัทธิเต๋าและเทพเจ้าพื้นเมืองของจีน ส่วนด้านหลังมีวิหาร 3 หลัง คือ วิหารอวโลกิเตศวร ประดิษฐานรูปเจ้าแม่กวนอิม วิหารปฐมบูรพาจารย์ ประดิษฐานรูปเหมือน พระอาจารย์จิ้นวังสสมาธิวัตร และวิหารสังฆปริณายก ประดิษฐาน เขียนหลักโจ้ว มีผู้เลื่อมใสศรัทธาเข้ามานมัสการหมู่เทพ ซึ่งเชื่อกันว่าจะให้คุ้มครองและอำนวยผลในด้านต่างๆ เช่น รักษาโรค อำนวยผลด้านการค้า และอำนวยผลสำเร็จด้านคู่ครอง

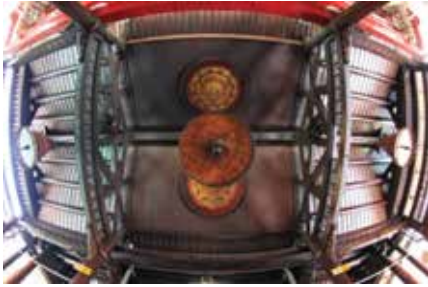

ภาพที่ 1 วัดมิ่งกรมลาวาส สมัยก่อน

ภาพที่ 2 วัดมิ่งกรมลาวาส ประมาณปี พ.ศ. 2498

ปัจจุบันวัดมิ่งกรมลาวาสมีอายุครบ 142 ปี มีผลงานศิลปกรรมที่ใช้ประดับและตกแต่งตามวิหาร อาคารต่างๆ ภายในวัดเป็นจำนวนมาก เนื่องจากผลงานทัศนศิลป์ที่ถูกสร้างขึ้นมานั้น ล้วนแต่สร้างขึ้นมาจาก คติความเชื่อของพุทธศาสนา มหายาน วัดมิ่งกรมลาวาสถือได้ว่ามีอายุที่เก่าแก่และยาวนานมาก จึงทำให้งานทัศนศิลป์บางส่วนภายในวัดทรุดโทรมหลายจุด จนมาถึงปี พ.ศ. 2553 ทางวัดได้มีโครงการบูรณปฏิสังขรณ์ วัดใหม่หมดทั้งวัด จึงทำให้งานทัศนศิลป์บางแห่งยังคงเดิมเอาไว้ บางวิหารก็ถูกทำลายและสร้างขึ้นใหม่ เช่นวิหารสักการะ จากแต่เดิมเป็นเพียงเสาต้นไม้ มุงหลังคากระเบื้อง มีงานศิลปะเล็กน้อย ปัจจุบันเปลี่ยนมาเป็นวิหารสักการะที่สร้างด้วยไม้สักทั้งหลัง มีงานฉลุ แกะสลัก ด้วยไม้สักทั้งวิหาร จึงทำให้วัดแห่งนี้มีความสุนทรีย์ภาพเพิ่มมากขึ้น วัดแห่งนี้มีประวัติยาวนานและมีผลงานทัศนศิลป์ ดังนี้

ภาพที่ 3 วิหารสักการะแบบเก่าก่อนบูรณะ

ภาพที่ 4 วิหารสักการะแบบใหม่หลังบูรณะ

วัดมิ่งกรมกลาวาส ตั้งอยู่ ณ เลขที่ 423 ถนนเจริญกรุง เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร สร้างในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พระปิยมหาราช) รัชกาลที่ 5 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เลือกชัยภูมิที่สร้างวัดเล่งเน่ยยี่ ในเนื้อที่ 4 ไร่ 18 ตารางวา โดยให้พระยาโชฎึกราชเศรษฐีเจ้ากรมท่าซ้าย ร่วมกับพุทธศาสนิกชนชาวจีนดำเนินการก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2414 ใช้ระยะเวลาในการก่อสร้างประมาณ 8 ปี จึงแล้วเสร็จ ตั้งชื่อว่า “เล่งเน่ยยี่” ซึ่งมีความหมายคือ “เล่ง” แปลว่า มังกร “เน่ย” แปลว่า ดอกบัว “ยี่” แปลว่า วัดวาอาราม การตั้งเชื่อว่าจะตั้งตามหลักโบราณจีน คือการตั้งตามชัยภูมิ ฮวงจุ้ยทำเลนั้นๆ ซึ่งนับเป็นสังฆาราม ตามลัทธินิคายมหายานที่มีศิลปะงดงามและใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ซึ่งภายหลังได้รับพระราชทานพระกรุณาโปรดเกล้าฯ จากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานนามใหม่ว่า “วัดมิ่งกรมกลาวาส” โดยได้อาราธนาพระอาจารย์สกเห็งเป็นเจ้าอาวาส มีสมณศักดิ์ เป็นพระอาจารย์จีนวังสสมาธิวัตร ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะใหญ่อินนิการูปแรกในประเทศไทย (มังกรสาร, 2550 : 22)

ภาพที่ 5 พระอาจารย์จีนวังสสมาธิวัตร (สกเห็งมหาเถระ)

ภาพที่ 6 ภาพถ่ายพระยาโชฎึกราชเศรษฐี เจ้าคณะใหญ่อินนิการูปที่ 1 (เถียน โชติกเสถียร)

วัดมิ่งกรมกลาวาสมิความโดดเด่นด้วยการวางผังแบบวังหลวงแต่จีวโบราณ คือ มีวิหารท้าวจตุโลกบาลเป็นวิหารแรก ภายในวิหารเป็นที่ประดิษฐานปฏิมากรรมรูปพระเมตไตรยโพธิสัตว์ บางแห่งเรียกหมีเล็กผ่อสักหรือหมีเล็กผ่อสัก ทั้ง 3 พระนามคนทั่วไปทราบในนามของพระศรีอริยเมตไตรยโพธิสัตว์ ซึ่งเป็นประธานของวิหารหน้าบริเวณรอบพระศรีอริยเมตไตรยเป็นที่ประดิษฐานของท้าวจตุโลกบาลทั้ง 4 ได้แก่ ทิกก (ท้าวธตรฐ) เตียเชียง (ท้าววิรุพหก) กวางมก (ท้าววิรูปักษ์) และโต่บุ่น (ท้าวภูเวหรือท้าวเวสสุวรรณ) รวมเรียกว่า “สี่เทียนโต่อ่อง” หรือ “สี่โต่เทียนอ้วง” นอกจากนั้นบริเวณด้านข้างของรูปปั้นท้าวจตุโลกบาล ยังมีรูปของ แปะกง - แปะม่า (เจ้าที่) เสี้ยอึ่งกง (เจ้าหลักเมือง) และหลังของพระศรีอริยเมตไตรย เป็นที่ประดิษฐานรูปปั้นของพระอู่ท้อพุ่สัก (พระสกันโทโพธิสัตว์หรือบางแห่งเรียกว่า พระมหาสตามปราบต์โพธิสัตว์)

ตรงกลางเป็นพระอุโบสถ ข้างหลังพระอุโบสถเป็นวิหารบูรพาจารย์และวิหารเทพเจ้า โดยใช้ไม้และอิฐเป็นวัสดุสำคัญในการสร้าง ภายในอุโบสถเป็นที่ประดิษฐานขององค์พระประธาน 3 องค์ด้วยกัน คือ พระศากยมุนีพุทธเจ้า คือ พระพุทธเจ้าในปัจจุบันกาล (เจ้าชายสิทธัตถะ), พระอมิตาภพุทธเจ้าเชื่อว่าเป็นอดีตพระพุทธรูปเจ้าอยู่ในดินแดนพุทธเกษตรที่เรียกว่าแดนสุขาวดี, และ พระไภษัชยคุรุไวฑูรย์พุทธเจ้า เป็นพระพุทธรูปเจ้าในอดีตเช่นกัน ซึ่งเชื่อกันว่าท่านอยู่ในดินแดนพุทธเกษตรทางฝั่งทิศตะวันออก ตรงข้ามกับแดนสุขาวดีโดยพระพุทธรูปทั้งสามพระองค์นี้ เปรียบเหมือนไตรรัตน์ของฝ่ายมหายานนั่นเอง รวมไปถึงยังมีรูปปั้นพระอานนท์มหาเถระ และพระมหากัสสปะมหาเถระภายในพระอุโบสถฝั่งด้านซ้ายและด้านขวาเป็นที่ประดิษฐานรูปปั้น 18 พระอรหันต์ด้านซ้ายอุโบสถมีรูปปั้นพระโพธิธรรมเถระ (ปรมาจารย์ตั๊กม้อ) ด้านขวามีป้ายชื่อเหล่าเทพและรูปปั้นเทพต่างๆ

นอกจากนั้นบริเวณวิหารอื่นๆ ยังเป็นที่ประดิษฐานเหล่าเทพเหล่าเซียนอีกมากมายที่สำคัญ ได้แก่ พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร (เจ้าแม่กวนอิม) ในแต่ละวันจะมีผู้มากราบไหว้นมัสการเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีพระกษัตริย์โพธิสัตว์, เทพเจ้าแห่งเจีย, ไท่ส่วยเอี้ย (เทพประจำชะตาชีวิต), ไฉ่ซิงเอี้ย (เทพแห่งโชคลาภ), ฮั่วท้อเซียงซื่อ (หมอมเหวตา) ฯลฯ โดยเฉพาะหมอมเหวตาจะมีผู้มีศรัทธาเข้ามาขอยาเพื่อไปรักษาโรคเป็นจำนวนมาก ปฏิมากรรมและรูปปั้นต่างๆ นอกจากใช้แทนองค์สมมุติของพระพุทธรูป เทพเจ้าและเซียนต่างๆ แล้ว ยังแสดงถึงรูปแบบความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีนที่ให้ความเคารพบรรพบุรุษผู้เสียชีวิตทั้งยังยกย่องสฤติวีรกรรมของวีรบุรุษเช่น กวนอู หรือฮั่วท้อเซียงซื่อ ซึ่งเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตที่ชาวไทยเชื้อสายจีนควรยึดถือปฏิบัติตาม ชาวไทยเชื้อสายจีนใช้รูปปั้นเหล่านี้ไว้เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจเป็นแสงสว่างในการดำเนินชีวิต เป็นที่ปลดปล่อยระบายความทุกข์โศกและที่สำคัญคือ

ใช้เป็นเครื่องมือในการกล่อมเกลาจิตใจของผู้ที่มากกราบไหว้บูชา ซึ่งความเชื่อเหล่านี้ได้เข้าไปรวมกับกิจวัตรของชาวไทยเชื้อสายจีนจนเรียกได้ว่าเป็นธรรมเนียมปฏิบัติ ซึ่งในหนึ่งรอบปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวันตรุษจีน ชาวไทยเชื้อสายจีนเหล่านั้นจะต้องไปไหว้เจ้าในวัดมังกรกลลาวาส เพื่อจะได้บังเกิดความเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว (จิตรา ก่อนนทเกียรติ, 2544 : 13-15)

ภาพที่ 7 วิหารหน้า ทำวจตุโลกบาล

ภาพที่ 8 วิหารกลาง พระอุโบสถ

ภาพที่ 9 วิหารหลัง บูรพาจารย์

หลังคาวีหารท้าวจตุโลกบาล แสดงโครงสร้างคานชื่อกันตามแบบแต่จิวอย่างสวยงาม หลังคามุงด้วยกระเบื้องดินเผาแบบจีนโบราณ มีการประดับตกแต่งอาคารด้วยกระเบื้องตัดเป็นชิ้นเล็กๆ ประกอบด้วยลวดลายสิริมงคลตามความเชื่อจีน มีการวาดลวดลายและแกะสลักลวดลายปิดทองอย่างสวยงาม หน้าประตูวัดมีป้ายจารึกชื่อวัดเป็นภาษาไทยว่า “ทรงพระราชทานนามวัดมังกรกมลาวาส” และมีป้ายสีแดงภาษาจีนทำจากไม้ที่เป็นลายมือของพระอาจารย์สกเหิง (เจ้าอาวาสองค์แรกของวัด) ประตูทางเข้าทั้งสองด้านมีป้ายแขวนคำโคลงคู่มีความหมายว่า

- ป้ายด้านขวา หมายความว่า มังกรเหินสู่สวรรค์ ณ ถิ่นนี้
- ป้ายด้านซ้าย หมายความว่า ประทุมประทีปส่องสว่างกลางเวหา

ภาพที่ 10 ป้ายพระราชทานนามของวัด และป้ายโคลงกลอน

โคลงนี้เป็นโคลงกลอนที่แต่งขึ้นในสมัยราชวงศ์ชิงโดยจักรพรรดิคังซื่อ ในปี ค.ศ. 1879 และถือได้ว่าเป็นงานศิลปะด้านการเขียนลายมือจีนที่มีค่ามากขึ้นหนึ่ง นอกจากนี้ภายในวัดยังมีป้ายที่เขียนขึ้น ในสมัยราชวงศ์ชิง ซึ่งตรงกับสมัยรัชกาลที่ 5 มีอายุกว่า 100 ปี ที่กล่าวถึงปรัชญาต่างๆ อีกจำนวนหนึ่ง

วัดมังกรกมลาวาสนับว่าเป็นวัดที่มีความโดดเด่นในด้านสถาปัตยกรรม เนื่องจากรูปแบบการก่อสร้างนำมาจาก การก่อสร้างตามคติการสร้างวัด มีถนนตรงเข้ามาสู่วิหารหน้า และเมื่อผ่านวิหารหน้าแล้ว จะเข้าสู่พระอุโบสถ วัดนี้มีการจัดสถานที่ที่ลงตัวพอเหมาะกับการใช้สอย อีกทั้งยังแบ่งสรรพื้นที่ใช้สอยอย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นเขตพุทธาวาส เขตสังฆาวาส และพื้นที่ประกอบกิจกรรมพิเศษอื่นๆ นอกจากนั้นตัวอาคาร

ยังคงมีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบจีนโบราณ มีเครื่องประกอบหลังคาวิหารมีรูปปั้นของมังกรอยู่สองข้าง มีไข่มุกไฟ อยู่ตรงกลางและมีปลามังกรอยู่หลังคาด้านล่าง ทั้งนี้เชื่อว่า มังกรและปลาเป็นสัญลักษณ์ของสายน้ำ สามารถป้องกันอัคคีภัยได้ นอกจากนี้ได้ผสมผสานความเชื่อในเรื่องของพุทธเกษตรของพระอมิตาภะไว้ภายในวัดด้วย ดังจะสังเกตเห็นว่า บริเวณของพื้นพระอุโบสถซึ่งเป็นหินขัดทำเป็นรูปดอกบัวของผลไม้และไม้มงคลอยู่มากมาย ทั้งนี้เนื่องจากความเชื่อที่ว่า ในดินแดนพุทธเกษตรของพระอมิตาภะจะมีสระบัวนั่นเอง

ด้านจิตรกรรมนั้น สามารถพบเห็นได้ทั่วไป โดยเริ่มตั้งแต่ประตูวัดด้านนอก จะเห็นรูปของผลไม้และไม้มงคลต่างๆ เช่น ทับทิม ต้นไผ่ ส่วนที่บานประตูใหญ่ เมื่อเปิดเข้าหากัน ก็เป็นรูปวาดของมังกรเพราะเชื่อว่า มังกรคือสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ มีหน้าที่เฝ้าสถานที่ป้องกันภูตผีปีศาจ ภายในวัดจะเห็นภาพวาดบนช่อคานของตัวอาคาร ส่วนมากเป็นภาพวาดของสิบแปดอรหันต์ เทพไฝ่เขียน รูปเมฆ รูปต้นไผ่ ฯลฯ บริเวณผนังด้านหลังรูปปั้นของอาจารย์เว่ยหลง (เป็นชาวเมืองชิงโจว ศิษย์ของพระสังฆปริณายกรูปที่ 5 ต่อมาได้รับการสืบทอดตำแหน่งเป็น พระสังฆปริณายกรูปที่ 6 นิกายฉวน และได้เผยแพร่พระธรรมอยู่ที่วัดหนานหัว มณฑลกวางตุ้ง จนมรณภาพ โดยสรีระท่านไม่เน่าเปื่อย) มีภาพเขียนด้วยทองเป็นรูปปลามังกรขนาดใหญ่ชาวไทยเชื้อสายจีนเป็นชนชาติที่เชื่อในเรื่องของมงคลต่างๆ ทั้งนี้เนื่องจากชีวิตประจำวันของชาวไทยเชื้อสายจีนมักผูกพันกับเรื่องราว การดำรงชีวิต การพึ่งพิงพลังอำนาจจากธรรมชาติ ดังนั้น ความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีนจึงถ่ายทอดผ่านสัญลักษณ์ออกมาในความหมายของความมีมงคลแก่ผู้มาเยี่ยมเยียน ไม่ว่าจะเป็นรูปสัตว์ เช่น มังกร ปลา ค้างคาว กระต่าย ฯลฯ รูปต้นไม้ต่างๆ เช่น ไผ่ ดอกโบตั๋น เห็ดหลินจือ ฯลฯ หรือสัญลักษณ์ของธรรมชาติ เช่น คลื่นในทะเล เมฆ ไข่มุกไฟ ฯลฯ (จิตติพล มีลาภ, 2549 : 6-7)

ภาพที่ 11 ภาพจิตรกรรม แปรวิเศษของไฝ่เขียน หรือ อั้นปาเขียน สัญลักษณ์มงคลตามแบบเต๋า

ภาพที่ 12 ภาพจิตรกรรม ผลไม้มงคล

นายเศรษฐบุษย์ จงสงวน (สัมภาษณ์เมื่อ 16 ม.ค.2556) กล่าวว่าจิตรกรรมที่ปรากฏในวัดมิ่งกรมลาวาส แสดงให้เห็นถึงเครื่องหมายสิริมงคลทางจีน ส่วนมากจะเป็นจิตรกรรมที่เป็นรูปภาพลวดลายสิริมงคล เช่นลายมงคล 8 แบบพุทธ แบบเต๋า แบบขงจื้อ ปะปนกัน ลวดลายต้นไม้ ลวดลายมังกร ลวดลายเมฆ สิ่งเหล่านี้คือลวดลายที่ปรากฏในงานจิตรกรรมภาพจิตรกรรมที่ถือว่ามีความเก่าแก่มาก นั่นคือภาพจิตรกรรมจากเรื่องราวในวรรณคดีจีน เรื่องสามก๊กเป็นจิตรกรรมที่มีพื้นลงรักเขียนลายด้วยสีทอง เป็นผลงานของ ศิลปินชาวฮ่องกง ชื่อเฉิน ชื่อ จง ซึ่งสามารถพบเห็นได้ที่หน้าบานประตูห้อง ซึ่งเป็นคนเดียวกับที่วาดบานประตูหน้าวิหารเทียนอ้วง เรียกว่ากิมกั๋งผ่อสัก และวาดรูปมังกรที่ประตูใหญ่ตรงทางเข้าวัด ซึ่งผลงานทั้งสามชิ้นนี้ถือว่าเก่าแก่และมีคุณค่าแก่การอนุรักษ์

ภาพที่ 13 จิตรกรรมพื้นลงรักเขียนลายด้วยสีทอง ผลงานของ เฉิน ชื่อ จง ศิลปินชาวฮ่องกง

ภาพที่ 14 ภาพวาดรูปมังกรที่ประตูใหญ่ตรงทางเข้าวัด

ภาพที่ 15 ภาพวาดบานประตูหน้าวิหารเทียนอ้วง

ประติมากรรม ลวดลายประดับตกแต่งเป็นสิ่งสำคัญควบคู่ตัวสถาปัตยกรรม เปรียบเสมือนเป็นสิ่งเดียวกัน ศิลปกรรมที่ใช้ตกแต่งอาคาร แบ่งได้ 2 ประเภทดังนี้ ศิลปกรรมที่มากับตัวสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมส่วนตกแต่งอื่นๆ ได้แก่ ส่วนตกแต่ง ข้าวของเครื่องใช้ภายในอาคาร เช่น โต๊ะ ม้านั่ง (แท่นและโต๊ะหมู่บูชาภายในวัดด้วย) ลวดลายประดับตกแต่งแบ่งได้ 7 ประเภท

- รูปสัตว์มงคลต่างๆ เช่น มังกร หงส์ ปลามังกร ค้างคาว ช้าง ม้า ฯลฯ
- รูปพืชมงคล แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ต้นไม้ ดอกไม้ และผลไม้ เช่น ต้นสน ต้นไผ่ ดอกโบตั๋น ดอกเบญจมาศ ดอกกล้วยไม้ ฯลฯ
- รูปธรรมชาติมงคล เช่น เมฆ ฝน สายน้ำ
- รูปเทพ เช่น บุคคลที่มีชื่อเสียงในอดีต
- รูปเรขาคณิตต่างๆ เช่น วงกลม สี่เหลี่ยม ห้าเหลี่ยม หกเหลี่ยม
- อักษรมงคล (ตัวอักษรวงกลมของชาวจีน)
- ภาชนะหรือวัสดุต่าง เช่น เหยือก ไซมุก แจกัน ถ้วย กระถางต้นไม้ หนังสือ ศิลปกรรม (ลวดลายประดับตกแต่ง) ในที่นี้หมายความรวมไปถึง ลวดลายการเขียนสี การแกะสลัก (นูนสูง, นูนต่ำ) ทุกส่วนภายในอาคาร

จะเห็นได้ว่า อิทธิพลของลัทธิเต๋าและศาสนาพุทธมหายานมีผลต่อความเชื่อ ความศรัทธาและวิถีความเป็นอยู่ของผู้ที่เข้ามายังวัดแห่งนี้ไม่ว่าจะเป็นการขอโชคลาภ ขอความคุ้มครองจากภัยอันตราย ขอความปลอดภัยในชีวิต ขอयरักษาโรค ฯลฯ ประกอบกับสถานที่ตั้งของวัดนี้อยู่ติดกับเขาวราช ซึ่งเป็นย่านที่ชาวไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่มากที่สุด การเดินทางไปวัดสะดวกสบาย จึงทำให้ชาวไทยเชื้อสายจีน จำนวนมาก นิยมไปไหว้พระประกอบพิธีกรรม เป็นการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ และวัฒนธรรมให้คงอยู่จนทุกวันนี้ (จิตพิล มีลาภ, 2549 : 6-7)

(เศรษฐพงษ์ จงสงวน, สัมภาษณ์ 16 มกราคม 2556) กล่าวว่า ปฏิมากรรม ภายในวัดมีหลายกลุ่มเช่นกลุ่มองค์พระปฏิมากร พระประธาน พระโพธิสัตว์ บูรพาจารย์ กลุ่มพระอรหันต์ เทียนอ้วง และกลุ่มเทพเจ้า ซึ่งพระประธานในพระอุโบสถได้สร้างตาม หลักการแนวคิดทางพุทธศาสนา มีสัญลักษณ์ว่าพระประธาน 3 องค์นี้ทำตามค่านิยม ของจีน อย่างเช่น คนจีนจะต้องมีสวัสดิกะ หรือ สวัสดิกะ หมายถึงความเป็นผา อารยะ ท่านเป็นตระกูลโคตมโคตรหมายถึงบุชชาดวงอาทิตย์ สวัสดิกะคือดวงอาทิตย์ ดังนั้น ตระกูลพระพุทเจ้าว่าพระศากยมุนี มาจากศากยวงศ์ มีโคตรชื่อโคตมะ เพราะฉะนั้น สวัสดิกะจึงถือเป็นสัญลักษณ์ของพระพุทเจ้า อีกความหมายหนึ่งของสวัสดิกะ

ภาพที่ 16 ประติมากรรมรูปสัตว์มงคลต่างๆ เช่น มังกรคู่ หงส์คู่ ปลามังกร แพะ เสือ สิงโต ค่างคาว
กิเลน ฯลฯ

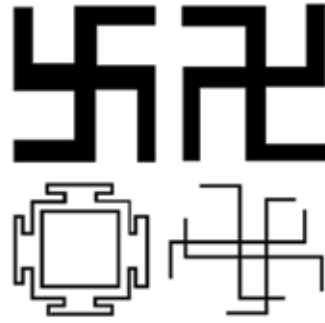
ภาพที่ 17 ประติมากรรมรูปพืชมงคลต่างๆ เช่น ส้ม ทับทิม ส้มโอ ลูกท้อ ฯลฯ

ภาพที่ 18 ประติมากรรมปูนปั้นประดับหลังคา ลายดอกไม้ใบไม้ไม้ม้วน (ฉ้อบัว)

ภาพที่ 19 พระพุทธเจ้า 3 องค์ในพระอุโบสถ
ที่มา : <http://www.siamganesh.com>.

ภาพที่ 20 สวัสติกะ หรือสวัสติกะ

สยามคณศ ดอทคอม (2556) กล่าวว่า “สวัสติกะ” หรือ “สวัสติกะ” อันเป็นรูปกากบาทปลายหัก คนส่วนใหญ่เมื่อเห็นแล้วก็นึกถึงพรรคนาซีและฮิตเลอร์ ซึ่งแท้จริงแล้วเครื่องหมายสวัสติกะนี้ เป็นเครื่องหมายอันเป็นมงคลสูงยิ่งที่น้อยคนนักจะรู้จัก เป็นส่วนหนึ่งในเทพปกรณัมที่ควรศึกษาและถูกบันทึก อยู่ในหน้าประวัติศาสตร์ มาอย่างยาวนาน สวัสติกะหรือสวัสติกะคือเครื่องหมายแห่งพลวัต การเคลื่อนไหว ความไม่หยุดนิ่ง ความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเป็นเครื่องหมายแห่งการหล่อเลี้ยงสรรพชีวิต

ในขณะที่เดียวกันพระพุทธรูปองค์นี้ยังมีการผสมผสานมีเปลวรัศมี หรือที่เรียกกันว่า พระเกตุมาลาบนเศียร ซึ่งแสดงให้เห็นถึงศิลปกรรมจีนกับไทยที่ผสมผสานเข้าด้วยกัน จะเห็นได้ว่าพระประธานที่อื่นไม่มีเหมือนที่วัดแห่งนี้มันแสดงถึงศิลปะ เช่น พระอินเดียมเริ่มแรกไม่มีเกตุมาลา ตอนหลังหนุนขึ้นมาเหมือนดอกบัวตูม เราจะเห็นได้จากพระเชียงแสนพระธิเบต พอมาถึงศรีลังกาแรกๆ ก็ยังไม่มี แต่ตอนหลังเขาได้พัฒนา เป็นเปลวเพลิง สุโขทัยก็เอามาจากศรีลังกา แล้วเอามาเปลี่ยนสุโขทัยจะทำเรียวย เราก็จะเห็นได้ว่าหลายยุคสมัยของไทยพระเกตุมาลาจะมีลักษณะเรียวย สมัยต่อๆมาก็ทำเช่นนี้ แต่ในขณะที่เดียวกันที่วัดมิ่งกรมลาวาส พระเกตุมาลาจะมีลักษณะเล็ก ๆ สั้น ๆ ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างศิลปะไทยกับจีน อันนี้เราจะเห็นได้ชัดเจนจากพระเกตุมาลา

รูปพระโพธิสัตว์ ก่อนข้างจะมีลักษณะเป็นศิลปกรรมจีนแบบร้อยเปอร์เซ็นต์ เช่น พระอวโลกิเตศวร (เจ้าแม่กวนอิม), จุนที่ผู้สัก, พระนอนที่วิหารกวนอิม ข่างชาวจีนจะทำให้มีพุงเล็กน้อยเพราะชาวจีนไม่ชอบพอม

เพราะถือว่าพอมเกินไปดูไม่ดี พระกษิติครรภโพธิสัตว์ (ตี่จ้งอ้วง) จะเห็นได้ว่าทรวดทรงของท่านแต่งกายเป็นพระจีน 18 พระอรหันต์สร้างตามแบบจีน เป็นความนิยมของวัดจีนมหายาน

ภาพที่ 21 เจ้าแม่กวนอิม

ภาพที่ 22 จุนทิมุสสิก

ภาพที่ 23 พระพุทธเจ้า

ส่วนใหญ่ในพระอุโบสถจะมีพระพุทธรูปเป็นประธาน 3 องค์บ้าง 1 องค์บ้าง 5 องค์ก็มี ก็จะมีบริวารหลายอย่าง มีพระอรหันต์ชาย-ชวา และในพระอุโบสถในมหายานเราจะมีพระอัครสาวก 2 องค์ วัดจีนเราไม่ได้เป็นพระโมคัลลานะและพระสารีบุตร แต่เราเป็นพระมหากัสสปะกับพระอานนท์ เพราะว่าจีนเราถือว่าพระมหากัสสปะเป็นผู้ดูแลพระพุทธรูปศาสนาต่อจากพระพุทธเจ้า ตอนที่พระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว แต่ว่าพระอัครสาวกก็ยังคงเป็นพระโมคัลลานะกับพระสารีบุตรเหมือนกับทางไทย เพียงแต่ว่าเวลาตั้งรูปเคารพเขาจะตั้งพระมหากัสสปะ เพราะนิยายเซนถือว่าพระมหากัสสปะเป็นบูรพาจารย์ องค์ที่ 1 พระอานนท์คือองค์ที่ 2 เพราะฉะนั้นเขาถือว่าผู้สืบทอดจากพระพุทธเจ้าก็คือพระมหากัสสปะกับพระอานนท์ เท่ากับเป็นการสืบทอดคำสอนมหายาน

พระอรหันต์ 18 องค์ ก็เป็นความนิยมในประเทศจีน ปกติในโบสถ์ของจีนนอกจากจะมีพระอรหันต์ 18 องค์แล้ว ยังมีจุเทียนในวัดใหญ่ๆ หรือเทพธรรมบาลทั้ง 24 องค์

ภาพที่ 24 พระอานนท์

ภาพที่ 25 พระมหากัสสปะ

ภาพที่ 26 พระอรหันต์ 18 พระองค์ ภายในพระอุโบสถของวัด

วิหารบูรพาจารย์ วิหารหลักใจ้ว เป็นการสะท้อนความเชื่อแบบจีน เพราะจีนเรานับถือ และให้ความสำคัญกับบูรพาจารย์ เพราะถือว่าเป็นผู้สืบทอดคำสอนจากพระพุทธเจ้ามา เพราะฉะนั้นอย่างวัดมิ่งกรมลาวาส สะท้อนให้เห็นว่า เราสืบทอดคำสอนมาจากนิกายเซน เพราะว่าบูรพาจารย์ของวัดมีอยู่ 3 จุด คือจุดโนโบสถ์ก็จะมีตึกม้อโจวซื่อ ถือเป็นต้นองค์กรแรกของนิกายเซน หลักใจ้ว เป็นองค์ที่เผยแพร่ต่อลงมาทางภาคใต้ เป็นองค์ที่ 6 ของนิกายเซน ส่วนสกุเห็งโจวซื่อ เป็นผู้นำเข้ามาในประเทศไทย

ดังนั้นเท่ากับว่า 3 องค์ มีตักม้อโจวซื่อ, หลักโจว, สกเห็งโจวซื่อ เป็นการสืบต่อทางสาย บูรพาจารย์

ภาพที่ 27 ตักม้อโจวซื่อ

ภาพที่ 28 หลักโจว

ภาพที่ 29 สกเห็งโจวซื่อ

ภาพที่ 30 จากซ้ายไปขวา (ปึงเถ่ากง, ปึงเถ่ามา, ไฉฉิ่งเอี้ย, เอี้ยอ้วงไตตี, เซียงซือกง, ไท่ส่วยเอี้ย)

ปฏิมากรรมเทพเจ้า วัดในประเทศจีนบางแห่งก็มีบางแห่งก็ไม่มี ขึ้นอยู่กับว่า ความนิยมของท้องถิ่น แต่ว่าวัดจีนเรา เรามายู่ในดินแดนโพ้นทะเล วัดกลายเป็น ศูนย์กลางของชุมชนไม่ว่าจะเป็นพุทธ ขงจื้อ เต๋า อะไรต่างๆ ทำให้วัดเป็นที่รวมของ ศรัทธา ทำให้กิจกรรมภายในวัดนอกจากจะบูชาพระพุทธรูปเจ้าพระโพธิสัตว์ แบบพุทธ มหายานแล้ว ก็ยังให้มีเทพเจ้าเป็นที่พึ่งของชาวบ้านอีกอย่างหนึ่ง การที่วัดจีนใน ประเทศไทยเรามีเทพเจ้าไม่ใช่ว่าเทพเจ้าจะสำคัญเท่าพระพุทธรูปเจ้าไม่ใช่ หรือว่าพุทธ

ศาสนาจีนนิกายหรือว่ามหายานของเราไม่บริสุทธิ์ก็ไม่ใช่ แต่เพียงว่าเพราะเราอยู่ดินแดนนอกประเทศจีนโพ้นทะเลเป็นการสงเคราะห์ญาติโยมที่เขามีความเชื่อต่างๆ ในลักษณะว่าความเชื่อพื้นบ้านที่ชาวบ้านเขายังเชื่อกัน เราจึงถือว่าวัดเป็นที่พึ่งให้กับชาวบ้าน เหมือนกับวัดไทยในต่างแดน เช่น สงกรานต์ ลอยกระทงจัดที่วัดหมดเลย แม้แต่บางคนแต่งงานบางครั้งยังต้องใช้พื้นที่ของวัด เพราะวัดเป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรม ฉะนั้นวัดจีนเรามีฐานะอีกอย่างหนึ่งคือเป็นจุดสำคัญทางวัฒนธรรม เพราะฉะนั้นตัวนี้จึงทำให้วัดมีเทพเจ้าอยู่ด้วย

เทพเจ้ามี 2 กลุ่ม กลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มที่ชาวจีนนับถือทั่วประเทศ เช่น ขงจื๊อ บุนเซียง เกี่ยวกับการศึกษา เทพเจ้ากวนอู มี 2 สถานะคือสถานะเป็นเทพเจ้ารักษาวัด เป็นพระโพธิสัตว์รักษาคุ้มครองวัด เรียกว่า แคน่าผู้สัก พระสังฆารามโพธิสัตว์ อีกสถานะหนึ่งคือทางเต๋า จะนับถือเป็นเทพเจ้าคุ้มครองประชาชน เทพเจ้าแห่งความซื่อสัตย์ อย่างเทพกำไลมือสักคือเทพอัคคี ซึ่งคนจีนถือว่าเทพอัคคีเป็นเทพเจ้าที่สำคัญเพราะที่ไหนมีการหุงต้มอาหาร ในจีนเราก็เลยบอกว่าท่านเป็นพระโพธิสัตว์เหมือนกันเพราะดูแล้วดี แต่ชาวบ้านคือเจ้าที่ดูแลไฟ

ภาพที่ 31 กำไลมือสักคือเทพอัคคี

ภาพที่ 32 เทพเจ้ากวนอู

ส่วนเทพเจ้าอื่น เป็นเทพเจ้าพื้นบ้านที่คนจีนนับถือเป็นประจำ หมายความว่าทุกๆ ปีจะต้องบูชาเทพเจ้าเหล่านี้ อย่างเช่นฮั่วท้อเซียงซือ ก็บัดเปาโรคภัยไข้เจ็บ เอี้ยอ้วงผู้สัก เป็นเทพเจ้าเกี่ยวกับสมุนไพรรักษาโรค การเกษตร ก็ไหว้เทพเจ้าองค์นี้เช่นกัน ปึงเต่ากวาง ปึงเต่ามา จะดูแลชุมชนเป็นเหมือนเทพารักษ์และทุนทรัพย์ด้วย คำขาย ก็ไหว้ด้วย ไฉ้ซึ้งเอี้ย คือเทพเจ้าแห่งโชคลาภ ซึ่งภายในวัดจะมี 2 ปาง คือปางบู๊กับปางบุน

ไท่ส่วยเอี้ย คือเทพประจำปี หรือเทพประจำดวงชะตาชีวิต ทุกๆ ปีคนก็จะมาขอพรให้ท่านคุ้มครอง เดิมมีองค์เดียว ช่วงหลังมาพัฒนาเป็น 60 องค์ ตามจำนวนวงรอบ 60 ปี แต่ภายในวัดก็มีเพียงองค์เก่าองค์เดียว เทพเจ้าทั้งหลายเหล่านี้เป็นเทพเจ้าที่เกี่ยวข้องกับชาวบ้าน เพราะเป็นที่พึ่งชีวิตของชาวบ้าน

เสี้ยอึ้งกง เป็นเทพเจ้าเกี่ยวกับการดูแลดวงวิญญาณ สมัยก่อนเป็นเทพเจ้าประจำคู่มือ ตอนหลังในเขตเมืองวิญญานต่างๆ จะเข้าจะออกต้องผ่านเสี้ยอึ้งกงก่อน และสมัยก่อนคนจะเกิดจะตายต้องไปบอกกล่าวเสี้ยอึ้งกงก่อน จะเอาศพไปเมืองจีนก็ต้องบอกท่านก่อนเพราะวิญญาณข้ามเขตกันไม่ได้ต้องให้ท่านอนุญาตเสียก่อน แป๊ะกง แป๊ะม่า ดูแลดวงวิญญาณระดับล่างลงมา เล็กลงมาจากเสี้ยอึ้งกง

ภาพที่ 33 เสี้ยอึ้งกง(หลักเมือง) ภาพที่ 34 แป๊ะกง - แป๊ะม่า (เจ้าที่) ภาพที่ 35 กงพัว (แม่ซื้อ)

กงพัว คนจีนเขาบูชากันอย่างนี้ จีนทางใต้เชื่อกันว่าชีวิตมนุษย์เหมือนกับดอกไม้ อยู่ในสวน ซึ่งมีตำนานเล่าว่า มีตายายเป็นคนดูแลสวนดอกไม้ ซึ่งเกี่ยวข้องกับว่าดอกไม้สีแดงคือเด็กผู้หญิง ดอกไม้สีขาวคือเด็กผู้ชาย ดอกแต่ละดอกจะอยู่ในสวน 15 ปี แล้วถึงจะออกไปเติบโตข้างนอก คนก็เชื่อว่าจะมีตายายคอยดูแล จึงเรียกว่า กงพัว แนวคิดอันนี้ก็มิได้อยู่ คือเทพเจ้าประจำครอบครัว เดิมเป็นเทพเจ้าประจำเตียงนอน เพราะฉะนั้นเวลาคนจะไหว้กงพัวที่บ้าน เขาจะตั้งของไหว้ไว้บนเตียงนอนถือว่าจะได้ดูแลลูกหลานในบ้าน อีกแนวคิดหนึ่งของคนจีนกวางตุ้ง เขาไม่บูชา 2 องค์ เขาบูชาองค์เดียว เรียกว่า กิมฮวยฮูหยิน ดูแลเด็ก ขอลูก คู่ครองเด็ก ที่วัดตั้งบูชาแค่องค์เดียว เป็นการสะท้อนแนวคิดของคนจีนกวางตุ้ง แต่โบราณคนที่ไหว้สมัยก่อนเขาจะตั้งคู่กัน กิมฮวยฮูหยินคู่กับไฉ่ซิงเอี้ยนู้ สมัยก่อนตั้งไว้ด้วยกัน

ภาพที่ 36 เปรียบเทียบภาพถ่ายสถาปัตยกรรมเจดีย์สมัยก่อน กับ ปัจจุบัน พ.ศ.2556

เจดีย์บูรพาจารย์ ภาษาจีนเรียกว่า “ไห่หุ้ยถ่า” แปลว่า “พุทธสาครเจดีย์” เป็นเจดีย์บรรจุอัฐิบูรพาจารย์ที่เป็นอดีตเจ้าอาวาสของวัดมังกรกมลาวาส เจดีย์นี้สร้างตั้งแต่สมัยกวางซวี ในรัชกาลที่ 5 ปี ค.ศ. 1902 (พ.ศ. 2445) สร้างโดยพระอาจารย์กวยหงอ ซึ่งเป็นเจ้าอาวาสองค์ที่ 2

ครั้งแรก บรรจุอัฐิพระอาจารย์สกเห็ง ปฐมเจ้าอาวาส และเจ้าคณะใหญ่จีนนิกายรูปแรก

ครั้งที่สอง บรรจุอัฐิพระอาจารย์กวยหงอ เจ้าอาวาสองค์ที่ 2

ครั้งที่สาม บรรจุอัฐิพระอาจารย์ย่งปิง เจ้าอาวาสองค์ที่ 5

เนื่องจากเจ้าอาวาสองค์ที่ 3 (โล้วเซ่งมหาเถระ) กับเจ้าอาวาสองค์ที่ 4 (ฟุกยั้งมหาเถระ) เดินทางกลับยังประเทศจีน ไม่ได้มรณภาพที่วัดมังกรกมลาวาส จึงไม่มีอัฐิของท่าน เจดีย์นี้จะมีป้ายหินจารึกทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

ป้ายหินจารึกด้านที่ 1

ด้านแรกจะเป็นชื่อเจดีย์บูรพาจารย์ ชื่อเจดีย์ “ไห่หุ้ยถ่า” แปลว่า พุทธสาครเจดีย์ “ไห่หุ้ย” คือสุชาวดี มาจาก คำว่า “ซิงจั้งไห่หุ้ย” หมายถึง การประชุมในพุทธสาครในสุชาวดีโลกธาตุ

- ส่วนภาษาจีนฝั่งขวา คือ ท่านกวยหงอได้ซื้อ เจ้าอาวาสองค์ที่ 2 ได้สร้างสถาปัตยกรรมเจดีย์ขึ้น ในฤดูใบไม้ผลิหรือ จีซุน คือเดือนที่ 2 ของจีน ซึ่งตรงกับเดือนมีนาคมของไทย ซึ่งสร้างในสมัยรัชกาลที่ 5 ปี ค.ศ. 1908 หรือ พ.ศ 2451 นั้นเอง

ภาพที่ 37 ป้ายสฎูปเจดีย์ทั้ง 4 ด้าน

- ส่วนภาษาจีนฝั่งซ้าย คือได้บูรณะซ่อมแซม เมื่อปี 37 ของสหรัฐอเมริกา ปี ค.ศ. 1949 ซึ่งตรงกับปี หมิงกั๋ว ของจีน และ ปี พ.ศ. 2492 ของไทย

ป้ายหินจารึกด้านที่ 2

เจ้าอาวาสองค์ที่ 1 พระอาจารย์จีนวังสสมาธิวัตร (สกแห่งมหาเถระ) พ.ศ. 2414 - พ.ศ. 2431 สกุลเดิมแซ่โหว มีนามว่าเกียงกี นามรองว่าชวนแท่ง ฉายาสกแห่ง เป็นชาวตำบลลองแอ อำเภอบัวบกยู่ เมืองเกียงเอ่งจิว มณฑลกวางตุ้ง

บิดาท่านเดินทางมาแถวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และได้เสียชีวิตลงในวัยหนุ่ม ท่านจึงได้ออกตามหาบิดาของท่าน ก็ได้แต่อัฐิของพ่อท่านไป และหลังจากนั้นท่านก็เดินทางกลับไปยังประเทศจีน แล้วได้ไปพบพระอาจารย์ฮวบที่ ท่านจึงได้ออกบวชที่เมืองกวางเจา โดยพระอาจารย์ฮวบที่เป็นอุปัชฌาย์ และหลังจากนั้นท่านได้ออกเดินทางไปอุปสมบทที่ภูเขาเตี้ยไถ้ว ที่เมืองเจ้าซิ่ง อยู่นอกเมืองกวางเจาออกไป เมื่อท่านอุปสมบทเสร็จ ท่านได้ไปจำพรรษาอยู่ที่วัดเล่งไห้ ภูเขาเล่งซัว ซึ่งอยู่ในบริเวณใกล้ๆ กับเมืองกวางเจา มณฑลกวางตุ้ง

หลังจากนั้นท่านก็ได้จาริกมายังประเทศไทย ครั้งแรกมาพำนักอยู่ที่วิหารศาลเจ้าร้าง ซึ่งเป็นที่บูชาพระโพธิสัตว์กวนอิม อยู่ที่ถนนเยาวราช ปัจจุบันที่จุดนี้เรียกว่า ย่งฮกยี่ หรือวัดบำเพ็ญจีนพรต ซึ่งเป็นวัดจีนนิกาย หลังจากท่านจำพรรษาอยู่วัดแห่งนี้แล้ว ญาติโยมได้ร่วมกันสร้างวัดถวายเป็นให้ท่านได้อยู่จำพรรษา วัดที่ญาติโยมได้สร้างถวายเป็น วัดมังกรกมลาวาส

เมื่อการสร้างวัดสำเร็จลง ท่านได้รับอาราธนาให้ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาส และทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานสมณศักดิ์แก่พระอาจารย์สกแห่ง เป็นพระอาจารย์จีนวังสสมาธิวัตร ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะใหญ่ จีนนิกายรูปแรกในประเทศไทย และเป็นปฐมบูรพาจารย์ของวัดมังกรกมลาวาส ต่อมาในปี พ.ศ. 2415 ชาวจีนในจังหวัด

ณะเชิงเทราได้นิมนต์ให้ท่านจาริกไปสร้างวัดจีนประชาสโมสร ณเชิงเทรา และในปี พ.ศ. 2417 จาริกไปบุกเบิกบริเวณน้ำตกพลิว จ.จันทบุรี เพื่อสร้างวัดมิ่งกรมบุพผาราม

พระอาจารย์จิ้นวังสสมาธิวัตร (สกเหิง) ท่านเป็นพระที่มีความเมตตา เชี่ยวชาญทางด้านวิปัสสนากรรมฐาน และพระธรรมวินัยแก่ภิกษุสามเณรจีนนิกาย และรวมทั้งพระภิกษุสามเณรฝ่ายอนัมนิกายบางรูป ที่มาขอเรียนด้วย ต่อมาท่านเกิดอาพาธ ท่านทราบว่าชีวิตท่านจะดับขันธจึงเจริญวิปัสสนาจนหมดลมปรารถ และถึงแก่มรณภาพลงอย่างสงบด้วยท่านั่งขัดสมาธิในอิริยาบถนั้น เมื่อปี พ.ศ. 2431

ก่อนที่ท่านจะมรณภาพ ท่านได้เรียกพระอาจารย์กวยหงอมมาสั่งเสียว่า “อย่าลืมคำสอนบูรพาจารย์ ให้เดินตามคำสั่งสอนของอาจารย์ ศึกษาปฏิบัติพระธรรมมหายานต่อไป” หลังจากนั้นท่านก็ได้มรณภาพลง เจดีย์นี้สร้างบรรจุอัฐิท่านเพื่อสรรเสริญเกียรติคุณของท่าน

ป้ายหินจาริกตำนานที่ 3

เจ้าอาวาสองค์ที่ 2 พระอาจารย์จิ้นวังสสมาธิวัตร (กวยหงอมมหาเถระ) พ.ศ. 2431 - พ.ศ. 2463 ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นเจ้าคณะใหญ่จีนนิกาย องค์ที่ 2 ท่านเป็นชาวอำเภอบ่วงกุ่ม มณฑลทกวางตุง เดิมแซ่เฮ้ง ต่อมาเดินทางมาประเทศไทย จนอายุ 18 ปี ได้ถวายตัวเป็นศิษย์ของพระอาจารย์จิ้นวังสสมาธิวัตร (สกเหิง) ท่านได้รับมอบหมายจากพระอุปชฌาย์ ให้ก่อสร้างวัดเพิ่มเติม คือในปี พ.ศ. 2427 ได้สร้างกุฏิและวิหารบูรพาจารย์ และได้บูรณะวัดมิ่งกรมลาวาส ทั้งวัดในปี พ.ศ. 2461

พุทธบริษัทไทย - จีนในยุคนี้ รู้จักท่านในนามของ พระครูแมว ท่านเป็นที่เคารพของราชสำนักไทย เป็นผู้ที่เชื่อพระวงศ์และข้าราชการคุ้นเคยเป็นอย่างดี พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ทรงอาราธนาให้เข้าไปแสดงพระธรรมเทศนาในพระบรมมหาราชวังหลายครั้ง และเมื่อคราวที่เสด็จพระราชดำเนินกลับจากประพาสยุโรป ก็ทรงมีสิ่งของมาพระราชทานทุกครั้ง วัดมิ่งกรมลาวาสในยุคของท่านเป็นที่รู้จักกันทั่วไปในหมู่พระสงฆ์ฝ่ายจีนในประเทศต่าง ๆ นับถือกันว่าเป็นศูนย์กลางพระพุทธรูปศาสนาฝ่ายจีนนิกายที่สำคัญมากที่สุดในประเทศไทยในยุคนี้ พระสงฆ์จีนที่เข้ามาในกรุงสยามในครั้งนั้นล้วน ต้องเข้ามาแสดงความเคารพต่อท่าน หรือมาฟังบารมีท่านเสมอ ต่อมาท่านเกิดอาพาธด้วยโรคชรา และถึงแก่มรณภาพลงอย่างสงบด้วยท่านั่งขัดสมาธิในปี พ.ศ. 2463 สิริอายุ 82 ปี พรรษา 63

ป้ายหินจาริกตำนานที่ 4

เจ้าอาวาสองค์ที่ 5 พระอาจารย์จิ้นวังสสมาธิวัตร (ย่งปิงมหาเถระ) พ.ศ. 2489 - พ.ศ. 2491 ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นเจ้าคณะใหญ่จีนนิกายองค์ที่ 4 ท่านเป็นชาวอำเภอสีไต่เวเป่า เมืองบ่วงกุ่ม มณฑลทกวางตุง สกุลเดิมแซ่ไห่ ชื่อเจี๊ยะ

พระอาจารย์ท่านได้พิจารณา ปรับปรุงบริเวณลานหน้าวัดแต่เดิมซึ่งเป็นสุสานฝังอัฐิของชาวจีนจำนวนมากที่อยู่ในสภาพระเกะระกะ ไม่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยท่านได้ปรับปรุงสุสานเดิมให้บรรจงเป็นระเบียบเรียบร้อย แล้วสร้างเป็นศาลาบุญญ์ไทย์ ในปี พ.ศ. 2481 ต่อมาท่านได้อาพาธและมรณภาพลงใน พ.ศ. 2491 สิริอายุได้ 48 ปี (เศรษฐพงษ์ จงสงวน, สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2556)

สรุปได้ว่า ผลงานศิลปกรรมทัศนศิลป์ภายในวัดมิ่งกรมลาวาสนั้น ล้วนแต่ได้รับอิทธิพลมาจากลัทธิเต๋าและศาสนาพุทธมหายานมีผลต่อความเชื่อความศรัทธาและวิถีความเป็นอยู่ของพุทธศาสนิกชนในชุมชนนั้น รวมไปถึงผู้ที่มากราบไหว้ขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ประดิษฐานอยู่ภายในวัดมิ่งกรมลาวาสด้วย เพราะความเชื่อความศรัทธาที่มีมาอย่างยาวนาน จึงทำให้เกิดผลงานทางศิลปกรรมแบบจีนเกิดขึ้นมาในแต่ละด้านตามความเชื่อ นั่นคือด้านสถาปัตยกรรม ปฎิมากรรม ประติมากรรม และจิตรกรรมเกิดขึ้นภายในวัดแห่งนี้ โดยผลงานแต่ละด้านมีกระบวนการวิเคราะห์ ดังนี้ ด้านสถาปัตยกรรม มีรูปแบบเป็นสถาปัตยกรรมแบบจีนโบราณทางตอนใต้ ของสกุลช่างแต้จิ๋ว โดยวางแปลนตามแบบวัดหลวง วัสดุที่ใช้คือปูนซีเมนต์, หินแกรนิต, เครื่องถ้วยชามกระเบื้องสี, ไม้แดงและไม้สัก ด้านจิตรกรรม มีการวาดภาพพระบายสี ชั้นตอนแรกเป็นการรองสีพื้นไม้เพื่อให้ง่ายต่อการร่างภาพ ชั้นตอนสอง เป็นการขึ้นรูปด้วยการวาดลายเส้น ถ่ายทอดออกมาในรูปแบบของสัญลักษณ์มงคลต่างๆ ชั้นตอนสาม เป็นการลงสีน้ำมันและบางภาพมีการลงรักปิดทอง วัสดุที่ใช้ในการวาด ได้แก่ สีน้ำมัน, พู่กันจีน, แผ่นทอง ด้านประติมากรรมมีทั้งงานปูนปั้น งานฉลุไม้ และงานหินอ่อน ซึ่งจุดที่ใช้ประดับและตกแต่งนั้นมีหลายที่ เช่น บนหลังคา ตามค้ำยัน เต้ารับชายคา ตามเสาในวิหาร ตลอดจนนิยมใช้ประดับฐานของแท่นบูชาในวิหาร วัสดุ : ปูนปั้น, ไม้, เครื่องถ้วยชามกระเบื้องสี วิธีการ : งานปูนปั้นจะถูกปั้นขึ้นรูปเป็นรูปร่างลวดลายมงคลต่างๆ ตามคติความเชื่อของชาวจีน หลังจากขึ้นรูปต่างๆ เสร็จก็จะตกแต่งประดับด้วยเครื่องถ้วยชามกระเบื้องเคลือบสีต่างๆ ส่วนงานฉลุไม้จะฉลุไม้ตามเรื่องราวของความเชื่อต่างๆ เช่น ฉลุลวดลายไม้ในเรื่องของโศกเศร้า เรื่องราวของวิเศษแปดอย่าง รวมไปถึงลายฉลุไม้ลวดลายผลไม้มงคล ต้นไม้มงคล สัตว์มงคล ด้านปฏิมากรรม รูปแบบจะมีลักษณะขององค์พระเทพเจ้า และพระโพธิสัตว์ วัสดุ : ปูนปั้น, สี, ไฟเบอร์กลาส, ทองคำเปลว เป็นต้น วิธีการ : องค์พระเทพเจ้า และพระโพธิสัตว์ ในวิหารนี้เป็นลักษณะเป็นปูนปั้นระบายสีแบบสี โดยการหุ้มผิวด้วยไฟเบอร์กลาสและปิดทองเขียนสี เป็นต้น จึงอยากให้มาสัมผัสความงามของงานพุทธศิลป์กัน และมาร่วมกันอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อความศรัทธา สืบทอดวัฒนธรรมให้คงอยู่ตราบนานเท่านาน

บรรณานุกรม

- จิตรรา ก่อหนักเกียรติ. (2544ข). **ทำเนียบเทพเจ้าของจีน**. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์
พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ฐิติพล มีลาภ. (2549). **วัฒนธรรมวัดฤดู ณ วัดมิ่งกรมลาวาส**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มังกรสาร. (2550). **วัดมิ่งกรมลาวาส โรงเรียนมิ่งกรมลาวาสวิทยาลัย : ฉบับ
ปฐมฤกษ์เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษาพระชนมายุยังยืน**. ม.ป.ท. : 20-21.
- วัดมิ่งกรมลาวาส (เล่งเหย๋)**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2556. จาก
<http://www.lengnoeyi.com>
- เศรษฐพงษ์ จงสงวน, อาจารย์พิเศษบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย. สัมภาษณ์ 16 มกราคม 2556 และ 29 กรกฎาคม 2556.
- สยามคณศ ดอทคอม. (2556). **“สวัสติกะ” สัญลักษณ์แห่งความเจริญ : เครื่องหมาย
เฉพาะแห่งองค์พระพิฆเนศ**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2556. จาก
<http://www.siamganesha.com/sawastika.html>